

Den 23. Oktober 1929 døde den engelske Historiker T. F. Tout, Professor ved Universitetet i Manchester 1890—1925. Hans betydeligste Bog *Chapters in the administrative history of mediæval England* kom først sent; han var 55 Aar, da han begyndte paa den, 65, da de to første Bind kom ud i 1920; siden er de to næste Bind udkommet i 1928, et femte vil følge.

Tout gav sine bedste Aar til den akademiske Undervisning. I et Foredrag ved den internationale Historikerkongres i London i 1913 (*Mediæval studies in England*, trykt i *Proceedings of the British Academy* 1914: 151) vendte han sig med skarp Kritik mod den hjemlige historiske Uddannelse eller Mangel paa Uddannelse, Dilettanteriet, Modviljen mod systematisk fastorganiseret Arbejde, den gamle Uskik, at alle andre end Specialister ansattes paa Poster, hvor dybtgaaende Kundskaber var nødvendige. Til Kritiken svarede det positive Arbejde. Udenfor Oxford og Cambridge, i den traditionsløse moderne Industriby Manchester, skabte Tout en historisk Skole, hovedsagelig en Skole for Studiet af Middelalderens Historie, der allerede har sat Spor i engelsk Forskning. E. J.

Professor i Marburg Rudolf Häpke døde 7. Januar dette Aar. Han var Dietrich Schäfers Elev og arbejdede hovedsagelig paa det Omraade, hvor Schäfer var Organisator. Hans første Bog *Brügges Entwicklung zum mittelalterlichen Weltmarkt* kom 1908 som Bd. I i Serien »Abhandlungen zur Verkehrs- und Seegeschichte«. Ved omfattende Arkivstudier forberedte han *Niederländische Akten und Urkunden zur Geschichte der Hanse und zur deutschen Seegeschichte* (1913—1923) og *Die Regierung Karls V und der europäischen Norden* (1914), der begge giver dansk Historie Materiale og Impulser (jfr. *Historisk Tidsskrift* 8. R. VI 278, 9. R. IV 218).

Under Redaktion af Prof. Walter Goetz i Leipzig er Fremkomsten af den stort anlagte *Propyläen-Weltgeschichte* (Propyläen-Verlag, Berlin) sidste Aar begyndt med Udsendelsen af 7. Bind. Det hele Værk skal fylde 10 Bind, af hvilke Prof. Goetz selv skriver de indledende Oversigter i hvert enkelt, medens en Række andre Forskere, knyttet til Tysklands videnskabelige Højskoler, har overtaget de talrige Enkeltkildringer. Ialt skal paa denne Maade 42 forskellige Videnskabsmænd bidrage til Fremstillingen, og det siger sig selv, at det under disse Omstændigheder vil blive en meget vanskelig Opgave for Redaktionen at sikre en nogenlunde jævn og ensartet Behandling.

Den stærke Arbejdsdeling er imidlertid nødvendiggjort ved selve Værkets Plan. Det er ikke alene en Redegørelse for den politiske Historie eller den »almindelige Kulturhistorie«, der tilsigtes; det er en Skildring af Menneskehedens Udvikling »in Gesellschaft und Staat, Wirtschaft und Geistesleben«, altsaa en ligelig Hensyn tagen til alle det menneskelige Livs Ytringsformer gennem Tiderne, og dette forudsætter, at Specialforskere — Arkæologer, Etnologer, Etnografer, Sociologer og Aandshistorikere — hver for sig behandler den lange Række af Enkeltproblemer. Det var noget lignende (kun ikke tilnærmelsesvis saa konsekvent gennemført), som Redaktionen af den nu afsluttede »Det danske Folks Historie« var inde paa, da den blandt Medarbejderne optog Repræsentanter for baade Geologien, den forhistoriske og middelalderlige Arkæologi og Aandshistorien. For et Oversigtsværk er det ikke uden Fare at udstykke Skildringen saa stærkt; men det skal villigt indrømmes, at Arbejdsdelingen ogsaa kan have sine iøjnefaldende Fordele.

Det nu foreliggende 7. Bind giver vel ikke et fuldt Indtryk af Værkets særlige Karakter, men udgør dog et meget oplysende Udsnit. Det spænder over Tidsrummet fra 1789—1848 og indeholder (foruden Redaktørens egen Indledning om det aandelige Grundlag for det 19. Aarhundrede) en Skildring af den franske Revolution og dens Indvirkning paa Europa (af Prof. Alfred Stern, Zürich), den napoleonske Tidsalder (Prof. Franz Schnabel, Karlsruhe), Klassicismen og Romantikken som europæiske Foreteelser (Prof. Oskar Walzel, Bonn), de økonomiske Bevægelser (Prof. Heinrich Herkner, Berlin) og Restaurationens Tidsalder (Prof. Friedrich Luckwaldt, Danzig). Det er let læselige Redegørelser, en enkelt uden dybere Perspektiv, men gennemgaaende med en meget omfattende Stofsamling og en klar Disposition. Baade Prof. Walzels og Prof. Herkners Afsnit indeholder overordentlig meget af Interesse, som man ellers ikke finder i almindelige verdenshistoriske Fremstillinger, og som kun Værker af speciel Karakter giver et samlet Udblik over.

Hvert Bind ledsages af »Tidstavler«. I fire Kolonner noteres Hovedpunkterne i 1) den indre Statshistorie, 2) den ydre Statshistorie, 3) den økonomisk-sociale Udvikling og 4) den aandelige Udvikling. Saadanne Tidstavler kan vel i flere Tilfælde have en vis praktisk Interesse; men unægtelig vilde man have sat langt mere Pris paa, at disse 23 store Sider havde været anvendt til fyldige Litteraturhenvisninger. Det turde være en væsentlig Mangel, at saadanne fuldkommen savnes — baade i Teksten selv og i Tillægget. Dette bringer derimod et fortræffeligt Register med

ganske kortfattede biografiske Oplysninger om de nævnte Personer.

Til Slut bør Værkets Illustrering fremhæves. Der er paa dette Punkt fra Forlagets Side gjort alt for at bringe mange, gode og for en stor Del hidtil ubenyttede Billeder frem. Det stærkt glittede Papir giver Autotypierne en overordentlig Skarphed, men er ikke ubetinget behageligt for Øjnene. Rundt om i Teksten er der indsat smaa, nydelige Tontryk, og Bindet ledsages af hele 33 Tavler i Farvetryk, Dybtryk, Offsettryk, Facsimiletryk m. m. Det er en teknisk Præstation af Rang. Enhver, som i sin daglige Gerning har Brug for et rigt og afvekslende Billedstof (f. Eks. Historielærere ved vore Gymnasier), vil være taknemmelig for den Mængde velvalgte og skønt reproducerede Illustrationer, der her er samlet — sikkert under stor Moje og med endnu større Bekostning.

la C.

En samlet Bearbejdelse af de romerske Møntfund i det fri Germanien har været paabegyndt af flere tyske Møntforskere, men det blev Sture Bolin, der løste Opgaven i sin akademiske Afhandling: *Fynden av romerska mynt i det fria Germanien. Studier i romersk och äldre germansk historia* (Lund 1926). Man kunde maaske finde, at Fremstillingen er lidt for bredt anlagt, og at omtrent en Tredjedel af Bøgens Omfang kunde være sparet: Kapitlerne 3—7, som omhandler romersk Metrologi og Møntforhold, er ikke nødvendige og kunde være erstattede med Henvisninger til den fyldige Literatur, der allerede foreligger om Emnerne. — Med stor Flid har Forfatteren samlet Oplysninger og meddelt en Fortegnelse over Fund af romerske og byzantinske Mønter i Nord- og Centraleuropa, en Fortegnelse, som fylder 148 tættrykte Sider og omfatter over 2500 Fund med mellem 25 og 50 Tusind Mønter. En nærmere Undersøgelse af disse Fund og en Verificering af de trykte og utrykte Fundfortegnelser Angivelser vilde være ønskelig, men skulde synes uoverkommelig. Ikke desto mindre erklærer Forfatteren (Bilag S. 9): »Mina notiser äro grundade på ett studium av mynten själva och av de källor, på vilka dessa förteckningar bygga«. Det er for meget sagt, og Forfatteren har saaledes ikke foretaget Undersøgelser hverken af Mønter eller af Fundprotokoller i den kgl. Mønt- og Medaillesamling i København, skønt han paa Studierejse har besøgt ogsaa Danmark. Her har han vel — og ikke helt med Urette — ment at kunne stole paa Haubergs Fundfortegnelse i Aarbøger for nordisk Oldkyndighed 1894. — Forholdene har hindret Forfatteren i at udstrække sine Studierejser til Rus-